Наше Слово

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
TYGODNIK UKRAIŃSKI
UKRAINIAN WEEKLY

Рік LXIX № 34 (3497) Варшава, 25 серпня 2024 року, Ціна / Cena 5 zł (vat = 8%) INDEKS 366609 ISSN 0027-8254 Інтернет-версія газети nasze-slowo.pl

Фото з фейсбук-сторінки Посольства України у Польщі

У Польщі вшанували пам'ять воїнів УНР. с. 2

Літо в «Майстерні». с. 5

Свято культури над Ославою. с. 10

ISSN 027-8254
34
9 770027 825245

eprasa.pl 16fcbb565d

ТЕМА НОМЕРА

Павло ЛОЗА

У Польщі вшанували пам'ять воїнів УНР

У переддень Свята Війська Польського, 14 серпня, президент Польщі Анджей Дуда вшанував пам'ять воїнів Армії Української Народної Республіки, союзників поляків у боротьбі з більшовиками 1920 року, що спочивають на Вольському православному цвинтарі у Варшаві.

Президент поклав квіти та лампадку до пам'ятника на одному з меморіалів, де містяться козацькі хрести.

Саме цього дня на Вольському цвинтарі в місці спочинку старшин і воїнів УНР відбулася акція українських пластунів та польських гарцерів «Полум'я братерства». Після панахиди, яку очолили православні священники, слово взяли організатори та гості.

Серед них – тимчасовий повірений у справах України в Республіці Польща Роман Шепеляк, який, звертаючись до учасників урочистості, наголосив, що дружба і партнерство між українцями та поляками – це не даність згори й не подарунок долі, а усвідомлений вибір наших народів, зроблений після багатьох років поневірянь та випробувань.

«І ми рішучі у своєму виборі розвивати стратегічне партнерство між Україною і Польщею як між рівними та незалежними державами», – сказав Роман Шепеляк. Він підкреслив, що у найскладніший для України час російського вторгнення Польща прийшла сусідові на допомогу.

«У рік, коли російська агресія, на жаль, триває, цей Вогонь братерства має особливе значення. Як і 104 роки тому, ворог залишається тим самим. Ворог, який увесь час хоче нас розділити, бо боїться сильного польсько-українського союзу. Ворог, для якого свобода, суверенітет, європейські цінності й братерство є чужими поняттями», – зазначив дипломат.

Слово взяли теж координатори цьогорічної акції «Полум'я братерства»: пластун Назар Яворівський, гарцер Лукаш Собєрайський, Юрій Рейт – лідер Громадської ініціативи з догляду за могилами воїнів УНР у Варшаві, Ярослав Шостаковський – депутат Ради міста Варшава та інші. Присутніми були й депутатка Ради сеймику Мазовецького воєводства Катажина Анна Борновська, директор Центру східноєвропейських досліджень Варшавського університету Ян Маліцький та інші гості.

Пластуни та гарцери запалили лампадки й поставили при кожному козацькому хресті, що розташований на кладовищі.

Акція «Полум'я братерства» відбулася теж в інших містах та селах Польщі, де на місцевих кладовищах і площах українці, зокрема представники української меншини в Польщі, а також поляки спільно вшанували пам'ять воїнів Армії УНР. Ми публікуємо декілька фото, які отримали від організаторів та представників української громади в Польщі. ●

Люблін

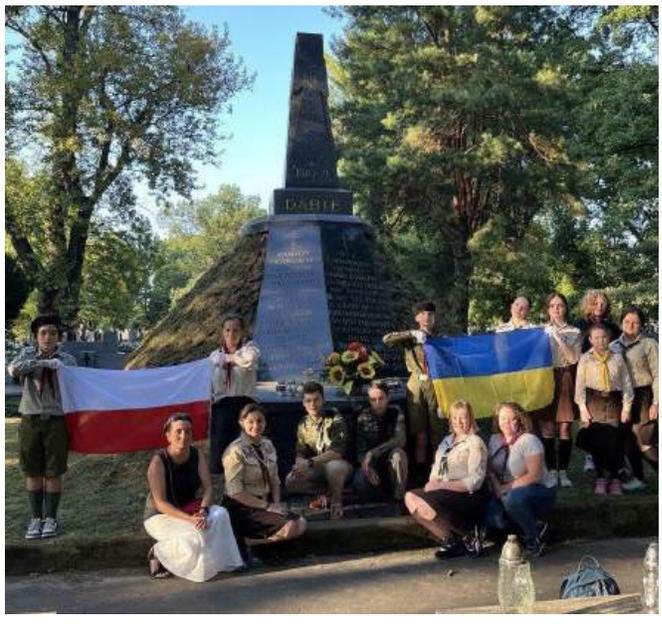

Краків

eprasa.pl 16fcbb565d

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

В Кентшині молилися на могилі петлюрівця

На кладовищі в Кентшині спочиває солдат Армії УНР Андрій Дмитренко. Молитвою в рамах акції «Полум'я братерства» його пам'ять уже вшосте спільно вшановують місцеві українці та поляки.

Цьогоріч біля могили героя вони зустрілися 14 серпня. Акцію від імені Союзу польських гарцерів координували Дарія Оринчак та Станіслав Іванюк. Дарія Оринчак нагадала мету акції та попросила присутніх вшанувати хвилиною мовчання жертв сучасної війни росії проти України. Богослужіння очолив парох православної парафії святих Петра і Павла в Коршах отець Василій Таранта у співслужінні з капеланом Прикордонної служби в Кентшині, парохом греко-католицьких парафій у Решлю та Байорах-Малих отцем Дарієм Глиневичем. Серед тих, хто віддав честь петлюрівцю, були також отець Дмитро Гарасим, отець Мирослав Підлипчак та голова кентшинської ланки Спілки політв'язнів Андрій Дрозд, який разом із дружиною роками дбає про могили українських солдатів у Кентшині. Дякуючи за спільну молитву, отець Василій Таранта висловив сподівання на те, що Бог вислухає прохання вірних і зішле мир для всіх на світі. Учасники акції почули також офіційну промову ініціаторів акції «Полум'я братерства». У ній згадується про ідею вшанування пам'яті тих, хто боровся за Європу вільних людей, а не в'язницю поневолених народів, як цього хотів тоді й хоче зараз російський агресор.

«Стоїмо тут, щоб згадати після понад ста років, що Марко Безручко, Всеволод Змієнко, Віктор Пущ та багато інших – не тільки знамениті сини України. Це також герої вільної Польщі», – зачитала звернення Дарія Оринчак. Вшанування пам'яті Андрія Дмитренка завершилося виконанням гімнів Польщі та України й спільною фотографією.

З книжки Олександра Колянчука «За нашу і вашу свободу: Учасники українських визвольних змагань 1917-1921 років. Місця пам'яті в Польщі» відомо, що Андрій Дмитренко (1898-1967) народився в Києві. Він був випускником Духовної семінарії. З 1919 року служив у Армії УНР, став учасником 1-го і 2-го походів на Україну в складі 4-ї Київської дивізії. Після цього його інтерновано до Александрова-Куявського та Каліша. Вийшовши з табору, жив у Торуні, де був диригентом хору. Арештований 1945 року, працював на шахті в Донбасі. Після повернення оселився з родиною в Кентшині. Там диригував хором у місцевій православній парафії. ●

Лемборк

Ряшів

Вроцлав

Село Уґощ біля Битова (Поморське воєводство)

eprasa.pl 16fcbb565d

XXVIII Мандрівний фестиваль української культури

Фонд «Просвіта» запрошує на чергові концерти в рамах XXVIII Мандрівного фестивалю української культури, що відбудеться 31 серпня у Свідвіні та 1 вересня у Валчі.

У Свідвіні виступатиме вокальна група «Барвінок» з Русінова, що поблизу Свідвіна, та Івано-франківський національний академічний гуцульський ансамбль пісні й танцю «Гуцулія». «Гуцулія» виступить теж днем пізніше у Валчі.

Дати та місце концертів:

31 серпня – Свідвін, Свідвінський центр культури (ul. Niedziałkowskiego 17), початок о 18:00.

1 вересня – Валч, Валецький центр культури (Plac Zesłańców Sybiru 3), початок о 12:00.

Вхід на концерти – вільний.

Нагадаємо, що раніше протягом літа в межах Мандрівного фестивалю української культури концерти українських колективів та гуртів проходили у Колобжезі, Члопі, Валчі та Більсько-Білій.

Збільшиться кількість українських школярів у польських школах

1 вересня всі українські діти, які перебувають у Польщі, будуть зобов'язані навчатися у польських школах.

За недотримання освітнього обов'язку батькам загрожує відкриття провадження та штраф, а з червня 2025 року – ще й втрата виплати 800+. Досі українці мали вибір – навчатися дистанційно в Україні чи за змішаною системою.

Як повідомляє Польське радіо, у вересні до польських шкіл піде 80 тисяч дітей з України, що більше, ніж уважали раніше. Через це уряд Польщі вирішив збільшити ліміт дітей у класі з 25 до 29.

Також відомо, що для українських дітей у польських школах запровадять заняття з української мови. Для цього будуть працевлаштовувати українських вчителів, які зможуть нострифікувати свої дипломи за спрощеною процедурою. Крім цього, українські діти матимуть заняття з європейської інтеграції.

Тиждень українського мистецтва в Познані

23 серпня в Познані розпочався Тиждень українського мистецтва. У рамах фестивалю відбудуться вистави, концерти українських виконавців, майстер-класи, перформанс та багато інших заходів.

Крім того, від 30 серпня до 13 вересня триватиме мистецький проєкт «Мистецтво та камуфляж під час війни».

З усією програмою можна ознайомитись на фейсбук-сторінці заходу (Tydzień Sztuki Ukraińskiej w Poznaniu).

Подія триватиме до 6 вересня. Вхід на всі заходи вільний, але на деякі з них потрібна попередня реєстрація.

ЗСУ привітало поляків із Днем Війська Польського

15 серпня, у День Війська Польського, ЗСУ та Посольство України в Польщі привітали військових зі Збройних сил Польщі з їхнім святом.

«15 серпня 1920 року – 104 роки тому – Військо Польське відстояло незалежність Польщі та свободу Європи, перемігши армію кремлівських російських терористів-комуністів Тухачевського та Будьонного. Сьогодні Збройні сили України дають всебічну відсіч збройним силам російської федерації – носіям ідеології рашизму, людиноненависництва, тероризму та руйнації у боротьбі за Україну та вільну Європу й світ», – написано на фейсбук-сторінці в повідомленні Генерального штабу ЗСУ. Збройні сили України подякували всім полякам за дієву й непохитну підтримку незалежності, суверенітету й територіальної цілісності України та за «відкриті, щирі серця і домівки для мільйонів українських жінок та дітей, які знайшли захист у Польщі».

Також українські військовослужбовці різних частин публікували у своїх соцмережах відеозаписи, у яких привітали польських колег та подякували їм за підтримку, зокрема польським добровольцям, які служать в Інтернаціональному легіоні ЗСУ.

Дипломати Посольства України в Польщі теж привітали польських військовослужбовців зі святом.

«Дружба і партнерство між українцями й поляками – це не подарунок згори і не дар долі, а свідомий вибір наших народів, зроблений після багатьох років поневірянь і випробувань», – читаємо у вітаннях на фейсбук-сторінці Посольства, де наголошено, що у 1920 році польські та українські війська об'єдналися у спільній боротьбі проти «тоталітарних режимів, щоб зупинити більшовицьку навалу на Європу».

Голову української організації призначили до Групи у справах освітньої інтеграції дітей біженців

Міністр національної освіти Польщі Барбара Новацька запросила голову фонду «Український дім» у Варшаві Мирославу Керик до Групи у справах освітньої інтеграції дітей біженців з України.

«Ми в Українському домі щодня допомагаємо українським дітям і відстежуємо проблеми, з якими вони стикаються. Я маю намір передати команді знання, які ми маємо як організація, і допомогти побудувати освіту, дружню до дітей із міграційним досвідом», – написала на своїй фейсбук-сторінці голова фонду.

Мирослава Керик – історикиня, соціологиня, яка багато років мешкає в Польщі. Вона є головою правління фонду «Український дім», котрий допомагає інтегруватися мігрантам, розвивати польсько-український діалог та підтримує біженців. За розбудову дружніх взаємин між поляками та українцями у Польщі українку нагороджено відзнаками «Золоте віяло» та «Пам'ять справедливих». 2019 року вона балотувалася до Сейму Польщі. У 2022-му була номінована на премію «Варшав'янка року».

Більше новин читайте на сайті: nasze-slowo.pl.
Опрацював на основі повідомлень Павло ЛОЗА

eprasa.pl 16fcbb565d

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

Літо в «Майстерні»

Спільні забави та екскурсії для дітей як молодших, так і старших. Боулінг, майстер-класи з готування піци, малювання, спортивні заняття, поїздка до Центру наук у Сянові чи лабіринту в Сарбінові, прогулянка на кораблі «Юлек» до Мельна – це тільки деякі розваги, що чекали цього року на тих, хто відпочивав разом із товариством «Майстерня».

Уже втретє організація запрошує дітей провести канікули разом. У цьому році літо в «Майстерні» відбувалося у два тури: один – для дітей від 6 до 9 років, а другий – від 10 до 13. З року в рік табір користується щораз більшим зацікавленням: у кожній із груп передбачено по тридцять місць, і майже всі були зайняті. Тож разом відпочивало приблизно 60 дітей. Відпочинок із «Майстернею» люблять особливо молодші учасники. Можна сказати, що літній табір, організований товариством, стає вже кошалінською традицією.

– У два попередні рази учасниками таборів були переважно діти мігрантів та біженців з України, а цього – української громади. Мене це тішить особливо, оскільки діти, які зараз відпочивають у нашому таборі, протягом року ходять на навчання української мови та релігії, співають у хорі. Це наші парафіяни. А чому тішить? Тому що наші дітки мають можливість взаємодіяти з дітьми біженців та мігрантів, – каже Дарія Антошко, голова товариства «Майстерня», організаторка відпочинку для дітей.

І це було видно під час першого дня. Відчувалося, що діти – не чужі. Вони знайомі завдяки спільним гурткам, серед яких – хоча б дитячий хор «Первоцвіт» чи заняття української мови та релігії.

– Бажаю вам гарних канікул. Щоб цей час ви присвятили й Богові, й забаві, як-от вивченню українських пісень та того всього, що захочуть вас навчити виховательки. Місце, у якому зараз перебуваєте, – це зала отця Володимира (бл. п. отець Володимир Пирчак – колишній місцевий греко-католицький парох, з ініціативи якого побудовано церкву Успіння Пресвятої Богородиці в Кошаліні – прим. авт.). Воно відкрите для всіх вас, щоб ви гарно провели час та тішилися з того, що можете бути разом і разом бавитися. Тому будьте чемні, а Бог буде вас берегти від всілякого зла, щоб усі були здорові, мали щастя і радість. Серед вас – діти біженців, які мусили покинути Батьківщину. Можливо, під час війни за волю та незалежність нашої Батьківщини борються ваші дідусі, батьки чи брати. Тому пам'ятайте про них у своїх молитвах, а Бог дасть, що прийде той час, коли в Україні засвітить сонце радості, – наголосив отець митрат Богдан Галушка, парох греко-католицької парафії. Саме в підвалі греко-католицької церкви міститься осередок товариства «Майстерня». Тож благословення отця Богдана Галушки є важливою частиною відпочинку.

Дарія Антошко під час офіційного відкриття табору звернулася до дітей ще з одним побажанням: щоб протягом тижня вони намагалися говорити українською мовою. Діти пообіцяли, що так і буде. ●

eprasa.pl 16fcbb565d

Валерія ГУРЖИЙ

Як активісти борються проти знесення архітектурних пам'яток

Київський активіст Дмитро Перов за професією урбаніст та юрист. Він бореться за збереження історичної архітектурної спадщини у столиці, яку деякі забудовники намагаються знести та побудувати на місці пам'ятки житловий комплекс або ТРЦ. Дмитро розповів «Нашому слову» як протидіє забудовникам та чому це важливо.

– Як ви стали пам'яткоохоронцем, з чого все почалося?

– Мене ще у підлітковому віці бентежило, що історичні будівлі не реставруються, завішуються рекламою, зносяться, горять. У цьому я відчував велику несправедливість і що так не має відбуватися, але у мене не було розуміння і важелів впливу на ситуацію. Також коли я навчався на урбаністиці, то нам розповідали, як має правильно розвиватися місто, і я бачив, що розвиток нашого міста йде неправильно, але знову ж таки не знав, як на це впливати. А коли вже вчився на юридичному факультеті, мені почали розповідати, що можна вдіяти, і десь на другому курсі юрфаку я написав свою першу заяву у поліцію щодо демонтажу історичної будівлі на Подолі і з того часу роблю все, аби таких випадків було менше.

– Знаю, що ви створили дві громадські організації. Розкажіть про них.

– ГО «Цегла» – це більш просвітницький проєкт, тому що питання захисту та збереження культурної спадщини

Дмитро Перов. Фото з його фейсбук-сторінки

дуже об'ємне. Історичні будинки у нас зносять не лише через те, що корумпована влада дає дозвіл, чи не через те, що у нас недосконалі закони, які дають можливість зносити історичні будівлі, а через те, що є попит на це. Люди не розуміють цінність і не розуміють важливість збереження культурної спадщини. «Цеглу» ми створили у травні 2022 року в першу чергу як просвітницький проєкт, щоб розповідати людям про історію. А от ГО «Спадщина» – це практичний проєкт, бо люди, які ходили до нас на лекції, казали, що все важливе почули, але що тепер з цим робити? Так сформувався новий запит – людям треба щось давати, щоб вони це робили. Тому «Спадщина» – це більше про пряму дію – написання заяв до поліції, звернень, подання в суди, розробку документації щодо збереження пам'яток, організацію акцій, протестів і таке інше.

– Яка загальна ситуація по Києву – скільки пам'яток є, скільки перебувають під охороною, а скільки під загрозою знищення?

– Офіційних даних давно немає. Останні офіційні дані, які публікувалися та озвучувались, були ще при минулому директорові департаменту культурної спадщини КМДА Олександрі Никоряку, тобто у 2021 році. Тоді він сказав, що у Києві 3 тисячі історичних об'єктів, з них близько тисячі мають охоронний статус пам'ятки. Якщо брати темпи, як швидко працює департамент з розробкою облікової документації щодо надання статусу пам'яток, то це десь 1-2 облікові документації на рік. Тож для того, щоб захистити всі історичні будівлі згідно закону та надати їм відповідний статус, то на це у кращому випадку потрібно тисячу років. Минулого року, коли 200-річну будівлю на Подолі в Києві знесли, то міський голова сказав, що всіх покарають, будинок відновлять і буде рішення Київської міської ради про додатковий захисний статус для всіх будівель, які старші 100 років. Це рішення написали, воно пройшло всі комісії і зупинилося. Ніхто його не виносив на сесію міської ради. Відповідно воно не може бути прийнятим без голосування депутатів.

eprasa.pl 16fcbb565d

– Нещодавно ракетна атака пошкодила пам'ятку історії на території дитячої лікарні Охматдит. Міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко без результатів експертиз казав, що корпус не підлягає відновленню, тому його треба знести і побудувати новий на його місці. Як думаєте, чи вдасться відбудувати корпус та чому це важливо?

– Ми написали лист-звернення на ім'я посла Німеччини в Україні і до міністра іноземного співробітництва уряду Німеччини з приводу того, що в Україні на виділені нею гроші на відновлення корпусу лікарні – 10 млн євро – збираються знести історичну пам'ятку і будувати на її місці новий корпус, додали фотографії, додали досвід Кельну (німецьке місто, яке під час Другої світової війни майже повністю було розбомблене, – прим. ред.) і просили створити робочу групу щодо залучення цих коштів і направлення їх у правильному руслі, зокрема на реставрацію пам'ятки-корпусу лікарні, а не на його знищення. А по внутрішнім органам ще не працювали. Я спочатку хочу отримати відповідь від німців і з цією відповіддю йти до Міністерства культури, департаменту культурної спадщини, інспекції містобудування і сказати, от дивіться, німці не підтримують ідею знести і побудувати нове, тому давайте думати над ідеєю збереження та відновлення пошкодженого корпусу.

– Чи змінилося щось у пам'яткоохороні з початку повномасштабної війни?

– Стало гірше, бо кількість людей, які цьому всьому системно протидіють, зменшилася, а кількість людей, які незаконно будують, не змінилася. Виходить, що ті процеси, які відбувалися до повномасштабного вторгнення, відновилися до довоєнних показників, а протидія ним дуже сильно впала. Більшість активістів зараз на фронті, і це зрозуміло, бо проактивні люди зараз там, а не тут. Також частина цих людей наразі тяжко травмовані і не можуть ходити на мітинги, частина з тих людей, на жаль, вже загинула на війні. Частина людей розчарувалася і відійшла від цієї теми, сконцентрувалася більше на питанні волонтерської допомоги. Я з ними спілкувався, вони кажуть, що «нічого не змінюється, були великі сподівання, що ця війна щось змінить, а стає гірше, тому нам головне вижити, тож я маю волонтерити, допомагати війську, і в мене немає можливості захищати пам'ятки».

– Така історія з пам'ятками тільки у Києві? Як ситуація в інших регіонах?

– У Києві ще більш-менш, адже тут великий запас міцності. Тут велике місто і велике населення. Я у травні був у Тернополі, і там активістів, які боролися за збереження культурної спадщини, мало залишилося. Я жив у дівчини, яка у Тернополі займається збереженням пам'яток. Зараз вона займається питанням меморіально-військового кладовища у місті. У Києві його так і не побудували за майже 3 роки, а у Тернополі вже є, його розвивають. У мене до неї було питання, де люди, які займалися цим. Це була велика організація. Вона сказала, що якось покаже, де вони. В один із днів мого перебування у Тернополі ми пішли на екскурсію військово-меморіальним комплексом. У якийсь момент вона просто почала показувати могили тих людей, які захищали історичну культурну спадщину Тернополя. У нас була філософська розмова, як у якомусь драматичному фільмі – ми сидимо на могилі і мовчимо. Я дивлюся на горизонт, а до нього все у

Садиба Зеленських до і після знесення. Фото Дмитра Перова

хрестах з мармуру. Я питаю, що робити з цим всім, вона каже, що це складне питання. Та команда, яка була, її вже немає. Задача моєї колеги зараз – увіковічнити пам'ять тих, хто працював з нею та боровся за збереження культурної спадщини Тернополя, а далі треба, щоб виросло вже нове покоління активістів. Бо те покоління, яке було вирощене революцією 2014 року, вже, на жаль, втрачене. Мені стало дуже сумно.

У регіонах наразі ситуація набагато гірша. У тому самому Тернополі зараз активізація будівельної діяльності, але людей, які цьому системно їй протидіяли, – значно менше…

Що стосується Києва, то з останніх скандалів – це 19 липня знесли 134-річну садибу Зеленських, аби на її місці будувати ЖК «Тургеневъ». У Києві взагалі немає ніяких моральних принципів, що стосується забудови. Реально можна робити все, що завгодно, якщо у тебе є виходи на міського голову та фінансовий ресурс.

– Що треба змінити в стратегії охорони історичних будівель?

– Нам потрібна не зміна конкретних норм закону, а зміна підходів та принципів до пам'яткоохоронної діяльності в Україні. Бо зараз діє так звана презумпція нецінності історичних будівель. Власне, чому могла відбутися ситуація із садибою Зеленських? Тому що ми 2,5 роки ходили і доводили, що це цінна історична архітектурна автентична будівля. 2,5 роки департамент охорони культурної спадщини розглядав і думав – чи дійсно вона цінна, чи вона архітектурна, чи автентична – до того моменту, поки її не знесли...

8-9.

eprasa.pl 16fcbb565d

Продовження з 7 сторінки

На сьогодні у нас встановлений принцип, що активісти мають ходити і доводити, що якась будівля дійсно історична. В Європі все навпаки – всі історичні будівлі під захистом закону. Якщо з приводу історичності якоїсь будівлі виникає сумнів, то особа, в якої є сумнів, має ходити, збирати довідки та доводити, що ця будівля є не цінною. Тобто в Європі всі історичні будівлі за замовчуванням цінні та захищені законом, і якщо власник вважає її не цінною, він проводить дослідження, за яким будівля отримує або не отримує статус пам'ятки, але до цього моменту вона захищена Законом! Натомість в Україні до отримання історичною будівелю статусу пам'ятки вона нічим не захищена, а доводити її цінність і збирати документи, щоб захистити будівлю, мають активісти. Нам просто треба перевернути цю систему.

– Цікаво провести паралель між Києвом та іншими європейськими містами. У Варшаві, наприклад, немає височезних будинків в історичному центрі, у будинках однаковий фасад, балкони і так далі. Як думаєте, що потрібно Києву, щоб дійти до цього?

– Я теж жив у Варшаві, але мені там було нудно. Я ходив і шукав щось неідеальне, бо не може ж бути така разюча різниця між нашими містами. Може, там щось зносять, як не з фасаду, то у дворі, а може, якийсь маленький флігель, ну хоч щось руйнують з історичного – і не знайшов. Потім шукав, може, десь міняють вікна на пластикові чи склять балкони – не знайшов. Поїхав у передмістя, думаю, може, там хтось тихенько собі ділянку відгороджує і трошки вирізає парк або ліс – не знайшов. Мені було нецікаво – в хорошому розумінні – жити у Варшаві, бо там вже все добре з історичною та культурною спадщиною. Тож я повернувся до Києва з початком повномасштабної війни. Можна було б у Києві зробити так, як у Варшаві, але для цього потрібна політична воля. Наразі у керівництва міста немає політичної волі змінювати цю систему.

– Який досвід нам було б корисно перейняти в інших європейських країн у цій сфері?

– Досвід відбудови і відновлення пам'яток. Як мінімум він буде потрібен для відновлення садиби Зеленських, як максимум для всіх історичних пам'яток, які сьогодні знищила і продовжує знищувати росія.

Мітинги під КМДА. Фото з ГО «Цегла»

200-річний будинок на Подолі до та після знесення. Фото Катерини Битко

– Знаю, що на вас та інших активістів були напади. Як часто це відбувалося і чи змінилося щось зараз?

– Було таке років 3-4 тому. Зараз наші забудовники переймають європейські традиції і цінності, тому зараз мене закидають позовами до суду. Ми з адвокатами на днях рахували, скільки «важать» загальні позовні вимоги всіх забудовників до мене – це більше мільйона гривень. Це позови про захист честі, гідності та ділової репутації будівельних компаній. Наприклад, я пишу, що така компанія незаконно зносить будівлю, а вони подають на мене у суд і кажуть, що вони законно зносять якусь будівлю. Я кажу, що у вас є дозвіл від Державної інспекції архітектури та містобудування, але немає містобудівних умов та обмежень від КМДА. А вони кажуть: «Так дивіться, ви написали, що це незаконно, а ви ж не написали, що це частково незаконна забудова, але ж вона частково законна». Такого типу позовів проти мене є вже штук п'ять.

– Скільки знесли пам'яток за останній час у Києві?

– З початку повномасштабного вторгнення знесли більше 20 пам'яток. Найбільш красномовним є випадок, коли на одне з останніх засідань Київської міської ради поскидали багато питань – на кшталт засипати річку Либідь, аби збудувати під'їзд до нового ТРЦ, забудувати дворик з воронами на Рейтарській, забудувати Китаїв,

eprasa.pl 16fcbb565d

знести пам'ятку на Сагайдачного та інші токсичні питання. Вони ж виникли не вчора, а перебувають у кабінетах КМДА останні років 10, і зараз це голосується і продавлюється. Виборів міського голови немає, політично йому нічого не загрожує, і найближчим часом виборів також не буде, тож, мабуть, він думає, що можна робити все, що завгодно. І що йому зробиш, адже рішення приймає не він, а Київська міська рада, яка є колегіальним органом, а відповідальність у нас є в одній формі – індивідуальній. Колективної відповідальності не буває. Прийняли депутати ці рішення, хто винен? Кого притягнути до відповідальності?

Пошкоджений історичний корпус Охматдиту. Фото: СБУ

– Скільки людей у вас у команді?

– У команді, де я працюю, які постійно щось роблять, десь 3-4 людини. Також у нас дуже багато людей, які нам допомагають, – це природно для будь-якої громадської організації. Мені, звісно, хотілося б більше – взяти окремо юриста, бо у мене мозок просто пливе від тієї кількості справ та незаконних рішень, які приймає Київська міська рада. Також хотілося б взяти архітектора на зарплату, який проєктував би якісь альтернативні візуалізації не знищення історичної спадщини, а навпаки її збереження, SMM-ника або контент-райтера, але є як є. У нас є три людини, які джерелом необмеженого альтруїзму перекривають всі задачі, і багато людей, які допомагають – приходять і кажуть, що ми робимо дуже правильні речі, і вони хотіли б нам чимось допомогти, не знають чим, але кажуть, що ми можемо на них розраховувати.

– Як на мене, є певна пасивність суспільства, багатьох людей не хвилює питання історичної архітектури. Про це багато років ніхто не говорив. Як думаєте, як це треба змінювати, можливо, необхідні якісь освітні програми у школах чи університетах?

– Я думаю, що треба робити більш комплексні програми, не освітні, а популяризаційні. Для прикладу, коли я кілька років тому підбирав собі житло для оренди, то у плюсах житла писали – центр або поруч метро, а зараз пишуть – царський будинок, стіни 3 метри, дуже теплий. Уже ріелтори починають показувати, що будинок історичний, розказують про це, як про додаткову цінність, і це радує.

До повномасштабного вторгнення була така ініціатива з грантовим фінансуванням – вони приходили до людей, і якщо ті згодні, то розскляли їм балкони. Я зараз живу у центрі, і в моєму будинку немає засклених балконів. Все поступово зсувається в правильний бік, але воно має рухатися не з гори, це не має бути міська програма, це не у школі мають пояснювати, чому це важливо, це має йти знизу від самих людей. Задавати тренд, залучити блогерів, які будуть, наприклад, показувати свій вечір на відкритому балконі з ліпниною, – і людям сподобається така картинка, вони, може, й собі таке захочуть. Думаю, приблизно так це працює, бо у нас в місті трошки інакше підходять до проблем, з іншої точки зору. Місяць тому вийшло рішення Київської міської ради про регулювання створення муралів в центральному історичному ареалі – класне рішення, дуже класно написано, але хто буде слідкувати за виконанням цього рішення? Муніципальна варта? Припустимо. Ми беремо історичні будівлі у центрі Києва, їх 3 тисячі. Біля кожної будівлі ставимо по одному представнику муніципальної варти, він стоїть і дивиться – буде хтось щось малювати чи ні. А якщо хтось буде малювати, то він скаже – «не можна» (*сміється*). Чому взагалі прийняли це рішення. Бо була така художниця Євгенія Фуллен, яка по вечорах малювала мурали на будинках. Вона це робила ввечері і максимально швидко. Навіть якщо ти викликаєш поліцію, людина збирає фарби і їде, а поліція каже – «ми зафіксували». Воно так не працює, людям треба пояснювати, чому стінопис – це об'єкт монументального мистецтва, чому не можна що-небудь без конкурсу малювати на будинках. Це малюється не аквареллю і не гуашшю, а фарбою, яка буде на цьому будинку 5-10 років. Тобто ми створюємо сенси на десятиріччя. А чи створюються сенси за принципом «у мене є фарби, я створюю сенси»? Немає ніякого суспільного обговорення. Треба починати суспільну дискусію і популяризувати високі естетичні вимоги до цих муралів. Проєкт Київської міської ради класний, але він не буде працювати, навіть через те, що ми не поставимо біля кожного історичного будинку поліцейського та муніципальну варту. Так само, якщо ми будемо робити якісь міські програми, типу «давайте всі швиденько розсклили балкони». А то що? Видасте штраф? Цей штраф можна буде скасувати в суді, тому що є конституційне право приватної власності, і я думаю, що давно ці балкони вже зареєстровані як частина житлової площі. ●

eprasa.pl 16fcbb565d

Павло ЛОЗА
Фото автора статті

Свято культури над Ославою

У селі Мокрому в Сяніцькому повіті Підкарпатського воєводства 10-11 серпня відбувся фестиваль для любителів музики, танців, театру, ремесел і народної культури – «Свято культури над Ославою». Подія проходила вже 32-й раз.

Ослава – це річка, яка протікає в Мокрому. Її у своїй назві теж використав пісенно-танцювальний колектив «Ослав'яни», який виступав на святі, що походить від назви річки. Окрім «Ослав'ян», 11 серпня на сцені біля пожежної частини в Мокрому можна було побачити й інші колективи з Польщі, України та Словаччини. Серед них – мокрянський дитячий гурт «Малинячок», гурт «Капела знад Ослави», співачка з Тернополя Ярослава Декалюк, колектив «Гудобна скупін Пековці» зі Словаччини. Звісно, участь взяв і місцевий ансамбль «Сьпіванка». 10 серпня, у перший день події, він відсвяткував своє 10-річчя. Крім співу й танців, був театр. Гостям заходу представили виставу «Вороття» за участі акторок з України.

Детальніше про цьогорічне «Свято культури над Ославою», а також українську громаду Мокрого й навколишніх сіл розповідає голова Сяніцького відділу Об'єднання українців у Польщі Марія Білас.

– Два роки тому «Ослав'яни» відсвяткували своє 50-ліття на фестивалі. Цього року свій ювілей мала «Сьпіванка». Відзначення ювілеїв помалу стає традицією «Свята над Ославою».

– Ну, ось так і склалося. Ювілей «Сьпіванки» планували відзначити у вересні. Але разом із хореографом «Ослав'ян» Яреком Машлюхом ми дійшли висновку: оскільки рівно десять років тому, 10 серпня 2014-го, «Сьпіванка» мала свій перший концерт на «Святі», чому б не організувати відзначення зараз? Так гурт відсвяткував ювілей саме на 10-річчя свого дебюту на сцені. Мені найприємніше, що на сцену «Свята над Ославою» виходить три покоління українців. Навіть якщо ці малюки тільки починають щось співати зі сцени, важливо, щоб вони змалечку ставали активними учасниками життя нашої громади. Гурт «Ослав'яни» я вважаю представниками середнього покоління, а гурт «Сьпіванка» – найстаршими. Тож до нашого заходу залучено все село.

Дитячий гурт «Малинячок»

Ярослав Машлюх та Марія Білас

Гурт «Сьпіванка»

– На сцену вийшло кілька десятків наймолодших виконавців, тобто учасників гурту «Малинячок». Це тільки учні місцевої недержавної початкової школи в Мокрому?

– Так, більшість із них – діти нашого місцевого пункту навчання української мови. Але є також діти з Туринського та Сянока. Коли ми щось готуємо з вихованцями в Мокрому, батьки привозять до нас дітей з інших місцевостей.

eprasa.pl 16fcbb565d

«Капела знад Ослави»

Я б сказала, що Мокре – це зараз український центр у нашому регіоні. Я не кажу, що в інших селах, наприклад, у Команчі, немає українських заходів. Бо там організовують Шевченкові роковини, День матері, колядування тощо. Але, наприклад, у Щавному чи Репеді – усе інакше, ніж колись. Наші громади там, хоч би через вік, уже не є активними, коли йдеться про організацію якихось українських подій. Думаю: якби в Мокрому не було школи, якою ми роками самі керуємо, то не було б стільки дітей на сцені «Свята над Ославою», скільки ми бачили цього року. Активність та залученість різних вікових груп у Мокрому також впливає на відвідуваність «Свята».

– Крім того, є туристи. Я спілкувався з людьми, які приїхали з Ґданська та Варшави.

– Тут, у Бескидах, – багато таких людей на відпочинку. Дехто пов'язаний із цією землею, бо їхнє коріння звідси. Коли вони їдуть на рідні землі, то приїжджають і до нас на захід. Є й ті, хто відвідує різні українські імпрези та не оминає теж нашої. Але є й звичайні туристи, які просто приїхали, бо почули, що тут якась подія.

– Ви сказали, що сьогодні Мокре є центром українського життя в регіоні. Як нині виглядають структури в Сяніцькому відділі ОУП?

– Є села з гуртками. І це різниться, тому що вони мають 5-10 членів. Проте багатьом людям байдуже до того, щоб займатися якоюсь громадською діяльністю чи навіть прийти на український захід. Відсутність соціальної активності у випадку нашої меншини – це теж асиміляція.

– То де сьогодні діють гуртки ОУП?

– У Сяноку, тут, у Мокрому, у Команчі. Є також у Репеді, де гурток нараховує 10 членів, і у Щавному, де 7 членів. Коли в Устриках-Долішніх організовували Бойківську «Ватру», то гурток там усе ще діяв. Організатором події виступає Товариство «Устріки» зі Львова, а з організацією допомагав саме гурток ОУП з Устрик. Востаннє така «Ватра» була ще до епідемії коронавірусу. Товариство «Устріки» зараз не може цим зайнятися через війну в Україні. І тому сьогодні устрицький гурток є, але не провадить діяльності. Це показує, що такий захід їх активізовував.

***

Серед гостей, які цього року відвідали «Свято культури над Ославою», були Ернест Новак – мер міста та ґміни Загір'я, Едвард Монка – директор Міського та ґмінного центру культури й спорту в Загір'ї, отець митрат Юліан Феленчак – парох православної парафії в Морохові, отець Богдан Кішко – парох греко-католицької парафії в Мокрому, отець Маріуш Вознічишин – парох римо-католицької парафії в Поражі, греко-католицький священник отець Мирон Михайлишин, Кшиштоф Василик – депутат міської ради й ґміни Загір'я та водночас сільський голова Мокрого, Мажена Онишканич – директорка недержавної початкової школи в Мокрому. ●

Ансамбль пісні й танцю «Ослав'яни»

eprasa.pl 16fcbb565d

КУЛЬТУРА

Фонд Pro Musica Viva

Дні української музики у Варшаві

8, 10 та 13 вересня у Концертній студії імені Вітольда Лютославського Польського радіо відбудуться концерти 10-х Днів української музики у Варшаві – фестивалю, організованого фондом Pro Musica Viva. Вперше «Дні» відбулися у 1999 році.

Творцем фестивалю та його художнім керівником з моменту заснування є Роман Ревакович, диригент, який вже кілька десятиліть будує польсько-українські музичні мости. Роман Ревакович є співзасновником фестивалю сучасної музики «Контрасти» у Львові, який був започаткований у 1995 році. Ось як диригент описує цю подію: «На перших фестивалях у Львові домінувала польська музика. На першому фестивалі я диригував українськими прем'єрами „Пробудження Якова" Пендерецького та Четвертої симфонії Лютославського. На другому фестивалі у 1996 році хор й оркестр Краківської філармонії та польські солісти виконали „Польський реквієм" Кшиштофа Пендерецького, диригував сам композитор. Цю подію пам'ятають в Україні донині. І тоді я запитав себе – а що ж з українською музикою в Польщі? І відповідь могла бути тільки одна: нічого. Це і стало мотивацією показати польському слухачеві українську музику, яка була невідома в Польщі».

Після першого проведення Днів української музики у Варшаві в грудні 1999 року відгук у пресі був таким: «Мало знаємо про українську музику – зізнаюся, я теж не знав, чого очікувати від Днів української музики (6-8 грудня). Напевно, багато хто з тих, хто зібрався в Студії Лютославського, йшов на ці концерти зі схожим настроєм: з цікавістю до нового і деяким острахом розчарування. Аудиторії було небагато, можливо, тому, що інформація та реклама обмежувалася невеличкими афішами. Що ж, здається, Україна не має таких можливостей для промоції своєї культури, як північні країни... (...) Події такого високого мистецького рівня, як Дні української музики, не лише інформують нас про те, що відбувається „по той бік кордону", але й збагачують не надто багате музичне життя в Польщі» (Адам Супринович, Ruch Muzyczny, 6 лютого 2000 року).

Наступні «Дні» відбувалися нерегулярно у 2001, 2004, 2012, 2019 роках. В 2020 році місто Варшава надало фонду Pro Musica Viva трирічний грант на проведення фестивалю, що дозволило перетворити його на щорічну подію. Починаючи з 5-го фестивалю у 2019 році, захід відбувається щороку у форматі трьох концертів, різних за складом виконавців та представленою музикою. Фестиваль вже зарекомендував себе як важлива музична платформа. Про це свідчить черговий трирічний грант від міста Варшави, а також трирічний грант від Міністерства культури і національної спадщини у співпраці з Національним інститутом музики і танцю. Фестиваль регулярно підтримують Авторське об'єднання ZAiKS, Фундація Magovox та Спілка виконавців STOART. Фонд Pro Musica Viva співпрацює з Українським домом та Об'єднанням українців у Польщі у проведенні фестивалю.

Ювілейний 10-й фестиваль відкриє виступ Chromatphonic Trio, яке виконає Фортепіанне тріо ре мажор, op. 17 «Класичне» Віктора Косенка та «Драму» Валентина Сильвестрова для скрипки, віолончелі та фортепіано. З 1898 по 1914 рік Косенко жив у Варшаві, де навчався грі на фортепіано в Олександра Міхаловського. Косенко є автором численних фортепіанних творів, які відображають його чудо-

Kijowska Kamerata

Serdecznie zapraszam na dziesiąte, jubileuszowe DNI MUZYKI UKRAIŃSKIEJ w WARSZAWIE. Pierwsze „Dni" odbyły się przed 25 laty.
Tegoroczny Festiwal otwiera występ Chromatophonic Trio, w wyrafinowany sposób łącząc muzykę Wiktora Kosenki z utworem Walentyna Sylwestrowa.
Drugi koncert – to chóralna feeria! Znakomita „Camerata Silesia" przedstawi wielką ukraińską „trójcę chóralną" – utwory Maksyma Berezowskiego, Dmytra Bortniańskiego i Artema Wedela. Wiek XVII dał muzyce ukraińskiej koncert partesny – wielogłosowe kompozycje, które doszły do muzyki wschodniego obrządku przez wspólny świat wielonarodowej kultury Rzeczpospolitej Dwojga Narodów. Wspomniana „trójca" to kulminacja tej muzycznej okcydentalizacji Rusi.
Na koncercie finałowym zagości moja ulubiona „Kijowska Kamerata". Już po raz trzeci ten wspaniały zespół z Kijowa wystąpi na naszym Festiwalu. W zeszłym roku niespodziewanie opuścił nas Oleksandr Kozarenko – ważna postać świata ukraińskiej kultury, przede wszystkim kompozytor, ale też pianista i muzykolog. Ten koncert niech będzie hołdem oddanym tej wybitnej postaci.

Gorąco zachęcam do odwiedzenia naszych koncertów. Pokażmy kremlowskiej dziczy, że Ukraina to część cywilizowanego świata i że jej obrońcy oddają życie za niezwykle ważny tego świata wymiar.

Roman Rewakowicz
Dyrektor Artystyczny

Organizator Festiwalu

Finansowe wsparcie

Partnerzy Festiwalu

Patronat medialny

Bilety do nabycia w systemie oraz w kasach przed koncertem.

Pełna informacja o Festiwalu na stronie Fundacji www.pmv.org.pl

Fundacja Pro Musica Viva

ROMAN REWAKOWICZ
Dyrektor Artystyczny

10.

DNI MUZYKI UKRAIŃSKIEJ w WARSZAWIE

10. ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ у ВАРШАВІ

8.09.2024
10.09.2024
13.09.2024

eprasa.pl 16fcbb565d

ве розуміння інструменту та віртуозний піаністичний хист. Валентин Сильвестров, найвідоміший сьогодні у світі український композитор, буде представлений своєю творчістю з раннього – ще авангардного – етапу творчості. Варто зазначити, що ця постава композитора в 1960-1970-х роках у Радянському Союзі прирікала митця на офіційний маргінес. Музика Сильвестрова сьогодні дуже відрізняється від радикального звучання його творчих початків. Буде цікаво почути (і побачити – у творі присутні елементи інструментального театру) музичний інтелектуалізм і витонченість композитора. Виконання цих творів Chromatophonic Trio (у складі Роксани Квашніковської – скрипка, Марцеля Марковського – віолончель та Анджея Каралова – фортепіано) забезпечить віртуозне представлення цієї музики.

У другому концерті візьме участь знаменитий Ансамбль співаків міста Катовиць «Camerata Silesia» під керівництвом Анни Шостак – засновниці та диригентки ансамблю, яка керує ним з моменту його заснування. Один з небагатьох професійних польських камерних хорів (у Варшаві такого немає!) представить велику українську «хорову трійцю» – твори Максима Березовського, Дмитра Бортнянського та Артема Веделя. XVII століття подарувало українській музиці партесний концерт – поліфонічні композиції, які прийшли в музику східного обряду через спільний світ багатонаціональної культури Речі Посполитої двох народів. Вищезгадана «трійця» є кульмінацією цієї музичної окциденталізації Русі. Березовський і Бортнянський навчалися в Італії. Бортнянський зробив видатну кар'єру при царському дворі в Санкт-Петербурзі, очолюючи придворну співочу капелу. Березовському не так пощастило. Він не знайшов належної підтримки і помер за нез'ясованих обставин у віці 31 року. Доля не пощадила і Артема Веделя. Після блискучої музичної кар'єри композитора в Києві, а згодом у Харкові, він стає жертвою музичних реформ в армії царя Павла I. У Києві його визнають психічно хворим і ув'язнюють у будинку для божевільних до самої смерті. Музика цих композиторів чудово використовує можливості хору – від витончених хоралів у спокійній динаміці до поліфонічної віртуозності. Стилістично вона близька до італійської музики свого часу. Однак має виразні індивідуальні риси окремих композиторів.

На заключному концерті виступить Національний ансамбль солістів «Київська камерата». Цей чудовий колектив з Києва вже втретє виступатиме на Днях української музики у Варшаві. Програму концерту складає музика трьох композиторів різних поколінь. Концерт відкриє світова прем'єра твору Юрія Пікуша (1998 р.н.) «Escape Velocity» («Швидкість втечі») для камерного оркестру – твір написаний на замовлення фонду Pro Musica Viva. За участі знаменитої скрипальки Богдани Півненко, нинішньої директорки «Київської камерати», прозвучить твір Золтана Алмаші (1975 р.н.) «Пори року». Друге відділення концерту буде наповнене творами Олександра Козаренка (1963-2023) – композитора, піаніста, музикознавця, який помер минулого року у віці 60 років. Надзвичайно колоритна та активна постать, він йшов своїми шляхами радше поза колами, що впливали на музичне життя, і знайшов більшу увагу до своєї творчості лише після смерті. Представлені тут твори належать до раннього періоду творчості Козаренка – «Ірмологіон» для струнного оркестру 1988 року, написаний на основі піснеспівів-монодій зі збірки «Ірмологіон», «Konzert-Stück» для фортепіано з камерним оркестром 1991 року, «5 весільних пісень з Покуття» 1992 року та інспірована рок-музикою «Sinfonia Estravaganza» 1996 року. Вже цей набір творів Козаренка демонструє непересічний композиторський талант митця, який, безумовно, чекає на те, щоб його спадщина стала більш відомою.

Заохочуємо придбати квитки та підтримати цю акцію презентації високого українського музичного мистецтва в Польщі. ●

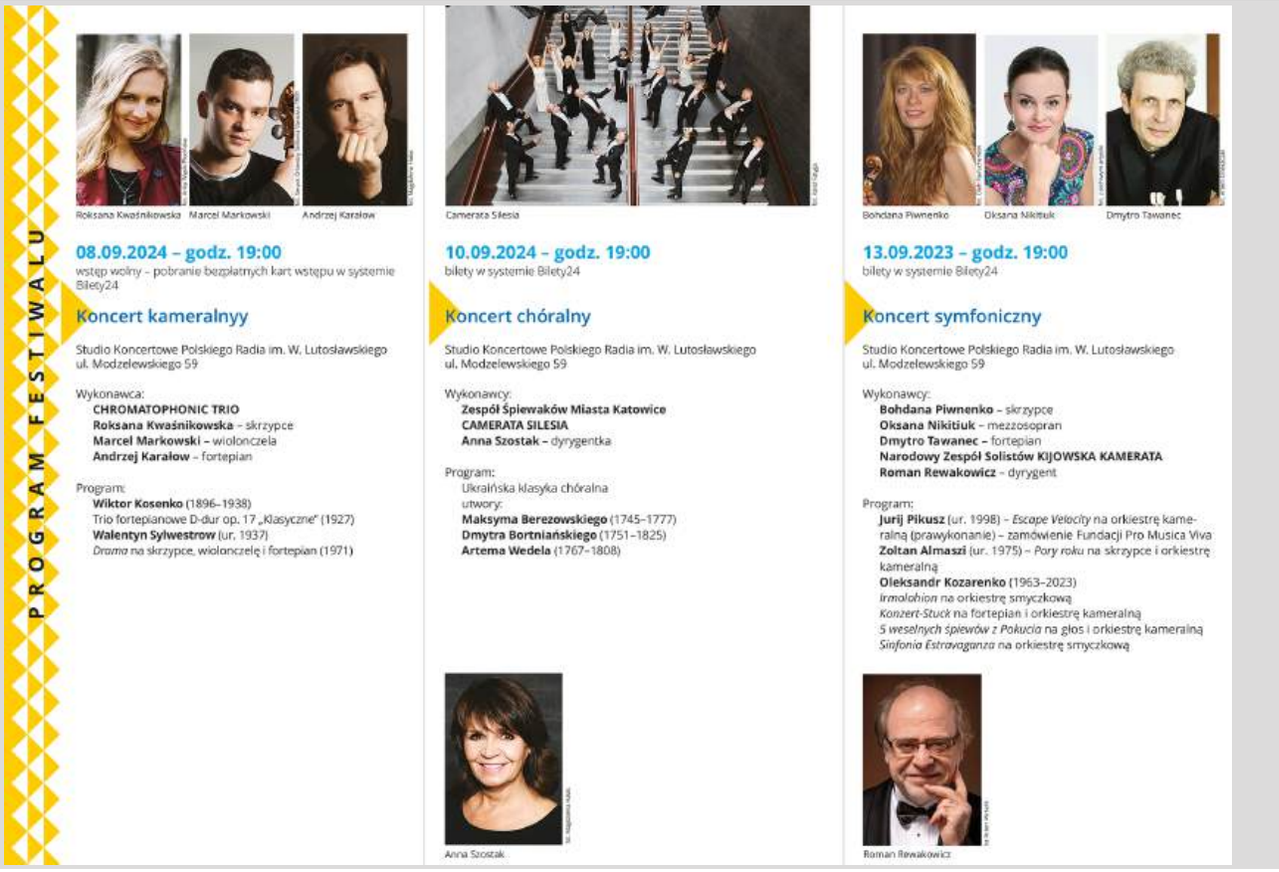
PROGRAM FESTIWALU

Roksana Kwaśnikowska Marcel Markowski Andrzej Karałow

08.09.2024 – godz. 19:00
wstęp wolny – pobranie bezpłatnych kart wstępu w systemie Bilety24

Koncert kameralnyy

Studio Koncertowe Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego
ul. Modzelewskiego 59

Wykonawca:
CHROMATOPHONIC TRIO
Roksana Kwaśnikowska – skrzypce
Marcel Markowski – wiolonczela
Andrzej Karałow – fortepian

Program:
Wiktor Kosenko (1896–1938)
Trio fortepianowe D-dur op. 17 „Klasyczne" (1927)
Walentyn Sylwestrow (ur. 1937)
Drama na skrzypce, wiolonczelę i fortepian (1971)

Camerata Silesia

10.09.2024 – godz. 19:00
bilety w systemie Bilety24

Koncert chóralny

Studio Koncertowe Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego
ul. Modzelewskiego 59

Wykonawcy:
Zespół Śpiewaków Miasta Katowice
CAMERATA SILESIA
Anna Szostak – dyrygentka

Program:
Ukraińska klasyka chóralna
utwory:
Maksyma Berezowskiego (1745–1777)
Dmytra Bortniańskiego (1751–1825)
Artema Wedela (1767–1808)

Anna Szostak

Bohdana Piwnenko Oksana Nikitiuk Dmytro Tawanec

13.09.2023 – godz. 19:00
bilety w systemie Bilety24

Koncert symfoniczny

Studio Koncertowe Polskiego Radia im. W. Lutosławskiego
ul. Modzelewskiego 59

Wykonawcy:
Bohdana Piwnenko – skrzypce
Oksana Nikitiuk – mezzosopran
Dmytro Tawanec – fortepian
Narodowy Zespół Solistów KIJOWSKA KAMERATA
Roman Rewakowicz – dyrygent

Program:
Jurij Pikusz (ur. 1998) – *Escape Velocity* na orkiestrę kameralną (prawykonanie) – zamówienie Fundacji Pro Musica Viva
Zoltan Almaszi (ur. 1975) – *Pory roku* na skrzypce i orkiestrę kameralną
Oleksandr Kozarenko (1963–2023)
Irmolohion na orkiestrę smyczkową
Konzert-Stuck na fortepian i orkiestrę kameralną
5 weselnych śpiewów z Pokucia na głos i orkiestrę kameralną
Sinfonia Estravaganza na orkiestrę smyczkową

Roman Rewakowicz

eprasa.pl 16fcbb565d

Олександр ЛЮБЧИЧ
Фото з Вікіпедії

Вогняно-буремні роки Ісаака Мазепи

Зовні він виглядав, немов якийсь бухгалтер чи вчитель – вище середнього зросту, врівноважений, спокійний, в окулярах. Хоча мав «біблійне» ім'я і прізвище, котре нікого не залишало байдужим, бо нагадувало всім, що має щось спільне зі «зрадником», проклятим офіційною російською пропагандою і церквою. Батько Ісаака Мазепи від свого прізвища відмовився, але син залишив його і отримав бурхливе життя. Про нелегкий час згадував у своїх книгах під промовистими назвами «Україна в огні і бурі революцій…», «Огнева проба», «Більшовизм і окупація України». Краще і не скажеш, коли є що згадати.

Дитячі роки і юність

Народився Ісаак Мазепа 16 серпня (за новим стилем) 1884 року на Чернігівщині в селі Костобобрів Новгород-Сіверського повіту. Його батько Прохор був спокійним і статечним селянином, але знав ціну науці, тому й відправив свого сина у Новгород-Сіверський – в духовне училище, щоб той вивчився на священника. Для Ісаака то були нелегкі роки. По-перше, весь час його дражнили і підсміювалися через прізвище, по-друге, господар квартири, де він жив, економив на освітленні, через що хлопець почав втрачати зір. І по-третє, йому не подобалися викладачі і система викладання – через формалізм, лицемірство і знущання над бурсаками. Ісаак продовжив своє навчання у Чернігівській духовній семінарії, але вже втратив всяке бажання приєднуватись до когорти служителів церкви.

На той час підоспіла і революція 1905-1907 років. Ісаак (із осені 1904 року) вже навчався на факультеті природничих наук Санкт-Петербурзького університету. Він брав активну участь у житті студентської громади, став членом Революційної української партії (РУП), потім у 1905 році вступив до Української соціал-демократичної робітничої партії (УСДРП). Доля звела його із майбутніми соратниками по «партійній ниві» Симоном Петлюрою і Миколою Поршем, а також водночас із майбутньою дружиною – студенткою медичного жіночого інституту Наталією Сингалевич, теж соціал-демократкою. Це був час бурхливих змін і перетворень у свідомості людей, зміцнення віри в емансипацію жіноцтва, посилення його активності в суспільстві. Тому й не дивно, що активну участь в громадському житті взяла і Наталія Сингалевич родом із міста Кам'янця-Подільського. Від шлюбу з Ісааком Мазепою, ще у Санкт-Петербурзі, з'явилась і перша дитина – донька Галина (9 лютого 1910 р.).

Родинне життя із присмаком крові і страждань

По закінченні університету шляхи Ісаака і Наталії на деякий час розійшлися: вона поїхала в Катеринослав, почала працювати в епідеміологічному інституті, він – в Нижегородську губернію, де став агрономом в земській установі. Інколи зустрічалися, в 1912 році народилась друга їхня донька – Тетяна. А в 1915 році Мазепа повернувся в Україну, в Катеринослав, де жили вже всі разом. Відчувалося, що вони напередодні грандіозних змін: в 1917-му відбулась Лютнева революція у Петрограді, потім у жовтні там захопили владу більшовики, і розпочалась жорстока боротьба за владу. В ній Ісаак Мазепа проявив себе, як один із провідних діячів УСДРП на Катеринославщині, редагував там місцевий партійний орган – газету «Наше слово». Він звернув увагу, що «неукраїнське місто поволі ставало головною базою російських більшовиків», котрі були явними ворогами незалежності України. Після того, як вони залишили Катеринослав (квітень 1918-го), Мазепа став на чолі губернської революційної ради. Але невдовзі був змушений перейти майже на нелегальне становище, бо до влади в Україні прийшов гетьман Скоропадський. В листопаді 1918 року, коли утворилась Директорія, виїхав до Києва, залишивши свою родину. Наталя продовжувала перебувати в Катеринославі: вона, як лікарка, рятувала від епідемій, що лютували на терені України, усіх, незалежно від їхніх поглядів і уподобань – «білих», «червоних», махновців і взагалі будь кого. Таке тоді було життя, замішане на крові і стражданнях.

В горнилі боротьби за владу в Україні

Ісаак Мазепа в цей час, разом зі своїми політичними соратниками, намагався створити нову, незалежну державу. В січні 1919 року став депутатом Трудового конгресу України. 9 квітня 1919 року був призначений народним міністром внутрішніх справ, 27 серпня цього ж року став головою Ради народних міністрів України і очолював уряд до 25 травня 1920 року. В травні-червні 1920-го був ще міністром земельних справ Української Народної Республіки. Але вирішувати земельні, як і інші урядові справи, було вже неможливо. Армія УНР відсту-

eprasa.pl 16fcbb565d

пала на Захід, місцезнаходження її державних установ змінювалось, а єхидні вороги незалежної України навіть придумали пісеньку – «У вагоні Директорія – під вагоном територія». Мазепа, разом із відступаючими українськими військами, опинився у Кам'янці-Подільському, а в листопаді 1920 року – у Львові. Там він працює у бібліотеці НТШ (Наукового товариства ім. Шевченка), готує свої перші праці й спогади, бере участь у виданні місячника «Соціалістична думка», відвідує Берлін, Відень, Прагу, де зустрічається зі своїми соратниками у боротьбі за незалежність України. Живе поки що сам. Але влітку 1921 року його дружині із двома доньками вдалося перебратися через Збруч – вся родина нарешті була разом.

Гіркі роки еміграції: марні сподівання й тяжкі втрати

Колишньому прем'єрові України у Польщі, напевно, щось не сподобалось, бо у березні 1923 році він перебрався до Праги. До нього приєдналася і дружина Наталія із дітьми. Як добра фахівчиня своєї справи вона знайшла роботу у Бактеріологічному інституті і фактично утримувала на свої кошти і чоловіка, і двох доньок.

Дивні речі творилися в українському емігрантському середовищі: люди, які займали колись високі посади (президентів і прем'єрів), такі як Симон Петлюра, Володимир Винниченко, Ісаак Мазепа, жили дуже скромно і навіть бідно, бо думали про те, щоб створити незалежну державу, а не набити свої кишені грошима. Хоча, безумовно, можливості і для цього в них були. Герой нашої статті аж у 1925 році став працювати бібліотекарем, а потім – викладачем Української господарської академії в Подебрадах. Для того, щоб краще виконувати свої обов'язки, він навіть переїхав туди, залишивши родину у Празі. Продовжував займати активну життєву позицію, вірив у те, що Україна колись стане незалежною. Відмовився приймати чеське громадянство, бо думав, «що скажуть українці, коли довідаються, що колишній прем'єр став громадянином іншої держави». В жовтні 1927 року виступав свідком у справі вбивства Симона Петлюри, в 1930 році взяв участь у розгортанні кампанії протесту проти «процесу Спілки визволення України у Харкові». В часи німецької окупації Чехословаччини (1939-1945 рр.) жив відсторонено та ізольовано. Дописував свої праці. Останні місяці війни принесли велику трагедію: 14 лютого 1945 року, коли американська авіація бомбардувала Прагу, дружина Наталія і двоє онуків-близнят Володимир і Юрій загинули.

Незламний патріот України – до останнього дня

Ісаак Мазепа, щоби не стати в'язнем сталінських таборів, не міг залишатися в Чехословаччині. Він виїхав до Баварії, жив у Регенсбурзі, потім – Аугсбурзі, працював професором Української технічно-господарської академії у Мюнхені. Очолював уряд УНР в екзилі (у вигнанні) в 1948-1952 роках. Звертався до Генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй із Меморандумом від 30 вересня 1948 року, заявляючи, що Україна протягом 30 років чинить збройний спротив комуністичному режиму, і закликав включити це питання до сесії Генасамблеї ООН. В 1950 році зустрівся із найвідомішим політиком Заходу Вінстоном Черчілем і обговорив із ним питання майбутнього державотворення України.

Залишив цей світ Ісаак Мазепа 18 березня 1952 року, похований у Аугсбурзі.

Менша дочка Мазепи Тетяна прожила недовго, померла у Празі – під час війни, від запалення легенів. Старша – Галина Мазепа-Коваль після трагічної втрати своїх діток виїхала із чоловіком спочатку до Німеччини, а потім (у 1947 році) до далекої Венесуели. У них з'явилося ще двоє дітей – Богдан та Іван. Галина прославилась як талановита художниця – ілюструвала мультфільми, дитячі журнали та книжки і померла у 1995 році, дочекавшись проголошення незалежної України, за яку боровся її батько. ●

eprasa.pl 16fcbb565d

Микола ЩЕРБА
Фото Павла Лози

Звуки сопілки на полонинах

Попри плин немалої кількості холодної джерельної води в ждинському потоці, деякі речі залишаються незмінними. Щойно літо між гірськими верхами розпочинається на повну, а липневе сонце нагріває запашні зелені полонини – одне карпатське селище незмінно наповнюється галасом та радісними звуками сопілки. І я подався за цим дзвінким покликом у глибину корінних лемківських земель, аби дати себе захопити запалом пастушого свята.

Власне, пастуше життя і було лейтмотивом 42-ї Лемківської ватри – учасники свята могли взяти участь у різноманітних атракціях, пов'язаних із традиційним способом життя лемків та інших дружніх карпатських горян. Як переконують організатори, «Ватра на випасі» – це не тільки догляд за домашніми тваринами і ремесло, а й цінності, невід'ємні для гірських спільнот, такі як взаємна підтримка та братерство.

Стародавні способи господарювання в Карпатах складають центральну частину лемківської культури: «Пастушество в Карпатах – це не лише випасання, це також багатогранна активізація різних сфер людської діяльності. Вироби, отримані з утримання тварин та торгівля ними, стали рушійною силою розвитку карпатських сіл. Сезонні випаси природним чином формували ландшафт. Сьогодні заростаючі пасовища та полонини є цінним прикладом давнього культурного ландшафту».

Організатори підготували презентацію майже всіх елементів культурної традиції пастушества, таких як демонстрація давніх господарських занять, дегустація власноруч виготовлених сирів, показ народних костюмів карпатських горян, стрільба з батога, демонстрація пастуших музичних інструментів та показ карпатського редику. Також можна було почути інших карпатських горян з Польщі, Словаччини та України, які виконували музику оравську, погіржанську, бойківську та гуцульську.

У оточенні прадавніх лісів, трохи більше 500 метрів над рівнем моря я запитав кількох молодих учасників цього унікального заходу про їхні роздуми, досвід і мотивацію приїзду в Карпати. І ось, що вони кажуть:

– Фестиваль лемківської музики і культури в Ждині – це завжди неймовірний досвід. Навколишня природа та мальовничі гірські пейзажі дозволили нам повністю розслабитися та зарядитися енергією. Це був чудовий час, щоб відірватися від щоденних проблем і на мить забути про міську метушню.

– Фестиваль був не лише нагодою для зустрічей з лемками та українцями, а й можливістю доторкнутися до нашої багатої етнічної та культурної спадщини. Атмосфера фестивалю була неймовірна, можна було відчути гармонію з природою. Ватра є чудовим способом святкування нашої культурної спадщини.

– Приїжджаючи на Ватру, я відчував себе так, ніби повертаюся додому. Я зустрів старих друзів, але також завів багато нових знайомств. Разом ми співали, танцювали… Кожен день фестивалю приносив нові враження. Такі концерти на свіжому повітрі, в самому серці Карпат, були незабутнім досвідом. Музика лунала відлунням по горах, створюючи магічну атмосферу.

– Ватра – це не лише музика, але перш за все люди. Саме вони створюють атмосферу цього заходу, ділячись своєю пристрастю та любов'ю до традицій. У оточенні Карпат, серед співів і танців я відчував себе частиною чогось більшого. Це був час для роздумів над нашою спадщиною та зміцнення зв'язків з іншими членами спільноти.

– Це не лише музика, а й зустріч спільноти. Одним з найважливіших аспектів цього фестивалю були спільність та дружба. Люди з різних куточків Польщі, а навіть з-за кордону, приїхали, щоб розслабитися та відновити сили. Спільні моменти, проведені з друзями та родиною на лоні природи, були безцінними.

– Участь у Ватрі дає мені відчуття приналежності. Зустріч з лемками та українцями в Польщі, які поділяють ті ж традиції та цінності, була надзвичайно зміцнюючою. Фестиваль є нагодою для святкування нашої національної, етнічної та культурної спадщини. Кожна пісня, кожен танець і кожен виріб нагадували нам про наші корені та наповнювали гордістю за те, що ми є частиною цієї спільноти.

Поки музика лунала відлунням по горах, погляд на рум'яні, освітлені від палаючої ватри обличчя учасників мимоволі викликав споглядальний настрій. І з двох причин. Помаранчеві язики ватри, що тягнуться до зірок, як і щороку, мають на меті нагадати про людей, які пішли під час виселення у 1947 році. І так само, як у давні часи, коли їхня яскрава заграва, що мерехтіла на карпатських схилах, сигналізувала про сусідську зустріч, так і ми тепер вшановуємо їхню пам'ять, запрошуючи до спільного відпочинку біля безпечного, покріпляючого багаття.

Другим аспектом є свого роду спадковість і міжпоколінний характер заходу – ті самі люди, які кільканадцять років тому робили свої перші сценічні кроки на ватряних дошках, виступаючи в дитячих танцювальних або співочих ансамблях, тепер беруть участь у Ватрі зі своїми дітьми. Так міжпоколінний характер події вселяє оптимізм і надію на майбутнє української та лемківської спільноти в цій країні. А коли ще трохи води мине, і сонце знову нагріє карпатські полонини, ми знову зберемося на півдні, там, високо, де лунає звук сопілки. ●

eprasa.pl 16fcbb565d

РЕЦЕНЗІЇ

«Уроки толерантності» – комедія. Режисер: Аркадій Непиталюк. Сценарій: Аркадій Непиталюк, Людмила Тимошенко. У головних ролях: Олена Узлюк, Олександр Ярема, Акмал Гурезов, Олександр Піскунов, Кароліна Мруга, Борис Георгієвський, Ніна Набока. Виробництво: Україна. Прем'єра в Україні: 14.02.2024. Тривалість: 95 хвилин.

Дарина ПОПІЛЬ

Толерантність до інших починається з любові до себе

14 лютого 2024 року в український прокат вийшла комедія «Уроки толерантності». Стрічка вже встигла викликати у суспільстві багато контраверсійних реакцій. Тематика фільму доволі буденна для сучасного світу, а проте, мабуть, все ще не до кінця звична для багатьох українських глядачів. Саме через це «Уроки толерантності» викликали багато бурхливих емоцій. Разом із головними героями фільму, українською родиною Найдюків, ми знайомимося з українським ЛГБТ у постаті молодого сантехніка-гея Василя, що навчатиме сім'ю толерантності до інших. Так можна було б коротко описати кінострічку. Але насправді усе значно глибше та цікавіше.

Ще досі, коли вмикаю новий український фільм, переживаю. Боюсь розчарування, невиправданих очікувань, відчуття сорому за погану гру акторів або примітивний сценарій. Саме тому переглядаю українські кінострічки дозовано, також стараюсь не мати ніяких особливих надій на успіх. Мабуть, схожі переживання є у багатьох українців. Поразки українських культурних продуктів нерідко сприймаємо, як свої власні.

До «Уроків толерантності» було прийнято рішення приступити швидко – так, наче відірвати пластир. Тому що тема, ну дуже вже дражлива й досі для великої частини українського суспільства, і щоби кіно, особливо комедія про ЛГБТ, вийшло вдалим, тут справді повинна відбутись дуже хороша та копітка робота над продуктом.

З перших кадрів стрічки відчувається певне полегшення, актори грають добре. Немає тієї такої дерев'яності та штучності, що зіпсувала не одне українське кіно.

На екрані середньостатистична українська сім'я: вчителька Надя (Олена Узлюк), вона ж мама двох вже дорослих дітей: сина Дениса (Олександр Піскунов) та доньки Діани (Кароліна Мруга), є і голова сімейства – тато Зеник (Олександр Ярема). Проте насправді ніяким головою родини він не є навіть близько. З першої ж родинної сварки стає зрозумілим, що весь побут, його організацію, забезпечення благополуччя у домі тягне на собі мама Надя. Вона, як і багато українських жінок, ходить на роботу, готує їсти, прибирає. Думає про потреби інших, а не свої, і просто дуже-дуже сильно втомлена таким ось безкінечним гаруванням. Щоб вилізти з боргів і трохи поліпшити ситуацію, яка дуже вже кепська, тому що крім мами Наді, більше ніхто грошей в дім не приносить, остання придумує нестандартне рішення проблеми. Надія плекає надію (пробачте за тавтологію), що участь у новій державній програмі з євроінтеграції «Уроки толерантності» допоможе їм позбутись боргів. Програма передбачає поселення у них вдома на деякий час відкритого гея Василя Зайця (Акмал Гурезов). Василь має навчити своїх нових підопічних правил толерантності щодо людей з іншою орієнтацією, якщо програма буде виконана успішно, сім'ї буде надано певні грошові бонуси.

Вася, прибувши у тісний у прямому розумінні світ родини Найдюків, налаштований дуже привітно та позитивно. Чого не скажеш про Найдюків. Мама Надя тримається достойно, тому що дуже вірить в успіх цього «проєкту», тож всіляко заохочує своїх родичів бути милими. Найбурхливіше у негативному сенсі на Василя реагує батько, бо той є не лише геєм, а й сантехніком (останнє усіх неабияк шокувало, адже в їхній уяві гей-сантехнік – це щось ще більше нереальне, аніж, скажімо, жінка, що не хоче готувати. До теми місця жінки на кухні в українській культурі ми ще повернемось).

Отож, від початку знайомства Найдюків з Василем ми розуміємо, наскільки їхнє уявлення про представників ЛГБТ-спільноти є стереотипним та далеким від реальності. Коли Василь дзвонить у двері, Зеник не йме віри, що це, власне, і є «той гей», що прийшов до них за програмою. Мабуть, він очікував побачити якусь дуже нестандартну людину, може, з двома головами або пір'ям замість шкіри, щоби абсолютно все вказувало на те, що гей – це ненормально. Звідси ж і здивування, що Василь – сантехнік. Адже сантехнік – «нормальна» професія лише для звичайних людей, таких як ось Найдюки.

Кінострічка поділена на окремі частини – уроки. Кожен з них, наче наступна дія у п'єсі. Власне, фільм і є екранізацією п'єси «Гей-парад» Ігоря Білиця. Хто цінує камерність та сконцентрованість на емоціях персонажів та їхніх діалогах, притаманну власне для театру, той з особливим задоволенням спостерігатиме за розвитком подій у фільмі.

А події, власне, розвиваються доволі динамічно, але якось водночас і делікатно плавно. Наші персонажі наче самі не помічають, як присутність веселого Васі змінює кожного потрошки. Василь, що цікавиться психологією та йогою, спочатку стає для кожного героя ось тим приємним чужинцем, перед яким не соромно вилити душу, показати свої емоції, сумні, погані, агресивні. Згодом же він вже більше перетворюється на своєрідне дзеркало, в якому персонажі, може дещо гротескно та гіперболізовано, бачать те, чого бракує їм самим.

18.

eprasa.pl 16fcbb565d

Продовження з 17 сторінки

А перш за все їм бракує відкритості до емоцій одне одного, сприйняття себе такими, якими вони є, любові та толерантності до самих себе.

Символічно, що в момент, коли Вася лагодить кран, що протікає, починає «протікати» і сама мама Надя, з неї ллються сльози та емоції. Вона врешті викидає з себе всі накопичені образи та жалі, Вася її вислуховує та допомагає розслабитись. Органічно у фільмі переплетені ось такі сумні сцени разом із комічними. Адже в один момент змінюється енергетика цієї сцени. Вася робить Наді масаж, до кухні заходить Зеник і думає, що Вася мацає його жінку. Далі весь фільм буде побудований схожим чином. Адже Вася буде вчити згодом робити масаж самого Зеника, який був досі емоційно закритим та холодним до своєї жінки і хоче виправити цю ситуацію.

Вася спровокує на викид емоцій також і нереалізовану поки, невпевнену в собі акторку-мрійницю Діану і на перший погляд агресивного, а насправді просто невизначеного поки що в своїх поглядах та планах Дениса.

Місцем, де відбуваються ці одкровення, стає балкон, його тіснота та присутня там незмінна стіна диму (адже всі герої курять) наче сприяють щирості, інтимності моменту та самозаглибленню.

Сім'я, яка ще кілька тижнів тому ледве чула одне одного, де кожен був закритий у власних страхах та обмеженнях глибоко та міцно, потроху почала змінюватись. Їхні льодовики прихованих образ та упереджень почали танути та перетворюватись у цілющу, живильну воду, яка усім членам родини наче подарувала свіжий старт у житті.

Насправді шлях до такої зміни не був простим. Декілька разів опісля трагічно-комічних непорозумінь та ситуацій оптимістичний Вася зникав зі галасливої квартири, але щоразу вертався, а відносини сімейки налагоджувались під його терплячим наставництвом.

Чи змінились погляди наших героїв на ЛГБТ-спільноту? Змінились, і не лише тому, що Вася, до якого вони були такі упереджені, виявився звичайною хорошою людиною, без рогів на голові. Звичайна родина зі своїми якимись догмами, стереотипами, усталеними, але нічим невиправданими звичками та правилами, раптом збагнула, що світ значно ширший, ніж вид з їхнього задимленого балкону. Наді, Зеникові, Діані та Денисові врешті захотілось щось змінити у відносинах одне з одним, але насамперед у відносинах зі своїми власними «я».

Однією з найважливіших, на мій погляд, сцен у фільмі, є розмова родини на кухні, властиво, про кухню. А точніше – про роль жінки біля плити. Від чоловічої частини сімейки ми чуємо такі стереотипні та застарілі висловлювання на тему того, що лише жінки мають готувати їсти, що це не чоловіча справа, а вони цього робити не вміють і не будуть. Зеник каже, що чоловік має вполювати мамонта, а жінка приготувати. І все. Не може бути по-іншому. Зеника якось не турбує те, що в принципі його жінка і «полює», і готує, зате він – справжній мужик, якому не годиться барахкатись з баняками. Надя та Діана з підтримкою Васі відстоюють свою думку про те, що такий розподіл праці за гендерною ознакою – неприпустимий і несправедливий.

В «Уроках толерантності» є й інші феміністичні моменти. Діана наприкінці фільму каже, що вона врешті полюбила себе такою, як вона є, усвідомила, що вона красива, бо неповторна, більше такої на світі, як вона, немає. А раніше дівчина себе постійно зневажала, вважала некрасивою, страждала від браку уваги.

Героям вдалось відшукати внутрішній ресурс, переоцінити свої стосунки, своє ставлення до багатьох речей. І це все завдяки так званому погляду з боку, чужій людині, яка принесла свій свіжий погляд на старі справи.

Здається мені, що в «Уроках толерантності» деякі сцени, діалоги є зумисне наче трохи гіперболізованими, надто яскравими. Заключна сцена фільму, де наші герої у яскравих костюмах біжать рятувати свого «рятівника», видається трохи притягнутою за вуха. Сумніваюсь, що навіть попри всі метаморфози поглядів і розширення горизонтів наша сімейка ризикнула би серед білого дня вийти на вулицю в українському містечку у такому вигляді, як вони це здійснили. Але цим прийомом творці стрічки, власне, і хотіли підкреслити сильну переміну уявлень персонажів про світ. На початку історії вони боялись торкнутись до Васі, а наприкінці історії заради нього зібрались на нетипову для себе подію, а потім і взагалі побігли серед білого дня у нетипових лахах його визволяти від лютого сусіда дяді Гриші.

Власне, у фільмі є ще один герой – сусід, любитель випити, хресний Дениса – Гриша. Персонаж введений для того, щоб саркастично і знову ж таки гіперболізовано показати, що є люди, на яких ніякі уроки толерантності на жодну тему ніколи не вплинуть. Для таких дядів Гриш, усі, хто хоч трохи відрізняються від сірої маси, є потенційною небезпекою та неконтрольованим злом.

Що цікаво, наприкінці фільму ми розуміємо, що кожен з представників сімейки дійшов до якихось слушних висновків, навчився прислухатись до себе і змінив у певний спосіб своє життя, чим залишився задоволеним. Але у цьому всьому розмитою залишається постать Василя. Він – наче дзеркало, яке відбиває їхні емоції, він задоволений, бо програма вдалась, а його підопічні щасливі. Проте яким є сам Василь, так насправді до кінця ми не знаємо протягом всього фільму, та й не дізнаємось і наприкінці. Він сильний фізично, він сильний духовно. Він цілеспрямований, тому що не покинув програму попри непрості й конфліктні ситуації. Але його характер, емоції нам лише дещо привідкриваються у певних моментах, але все-таки він залишається от тим люстерком, в якому бурхливо вирують емоції, видозміни інших героїв, а не його власні.

Цінністю «Уроків толерантності» є те, що вони показують багато правди. Правди про щоденні будні українців, не завжди веселі та ідеальні. Через таку нестандартну ситуацію, як програма толерантності, демонструється багато актуальних проблем та питань в нашій державі, як ось гендерна нерівність, про яку ми писали вище.

Висновок простий: щасливі люди, які люблять самі себе, не будуть ненавидіти та зневажати інших. Нещасливі будуть умовними дядями Гришами, що зганятимуть злість на кожному, хто трохи щасливіший чи інший від них. ●

Стрічку можна подивитися у мережі кінотеатрів Multikino в Польщі та на стрімінг-платформі Netflix.

eprasa.pl 16fcbb565d

15 серпня 2024 року у Любліні
упокоїлася на 83-му році життя

бл. п. Людмила Купріянович

Головна управа Об'єднання українців у Польщі
складає щирі співчуття
д-ру Григорію Купріяновичу,
співголові Спільної комісії уряду та національних
і етнічних меншин у Польщі,
голові Українського товариства
та директорові Підляського наукового інституту
з приводу смерті Мами.
Хочемо розділити біль прощання та просимо утішення
для всіх, кому цей відхід спричинив біль.
Хай Господь обітре ваші сльози і прийме Її
до свого Царства.
Земля пухом і вічная пам'ять Помершій.

З сумом сповіщаємо, що 28 липня 2024 р.
на 90-му році життя, відійшов у Вічність

бл.п. Марко Павлище

народжений у 1935 р. в с. Павлище Томашівського
повіту, юрист, активний член УСКТ і ОУП, відданий
своїй родині, церкві, українській громаді та Україні.
Висловлюємо щире і глибоке співчуття

дружині Ірені, донькам Єлизаветі та Анні,
сину Петру, онукам,
всім рідним, знайомим і близьким.
Світла Йому пам'ять!

Управа та члени ґданського гуртка ОУП,
церковний хор, парафіяни з Ґдині і Ґданська

Наше Слово **Adres:** Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: **biuro redakcji** – tel./fax 22 677-88-10, +48 510-162-854, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45. **E-mail:** redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl Internet: www.nasze-slowo.pl **Kolegium Redakcyjne:** Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk. **Zespół redakcyjny: pełniący obowiązki redaktora naczelnego** – Paweł Łoza, **sekretarz** – Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy** – Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), redaktor stylistyczny – Anna Russu, redaktor techniczny – Olga Michaluk, **biuro redakcji** – Katarzyna Stepan. **Współpracownicy:** Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl Internet: http://ukraincy.org.pl **Fotoskład:** Redakcja „Nasze Słowo" **Druk:** Drukarnia „Efekt". Nakład 2000 egz. Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa.
Konto bankowe dla wpłat w PLN: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD: IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa,
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD: IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196 BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa.

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji. Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy. Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika. Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji. Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 16fcbb565d

XIX SPOTKANIA KULTUR

31 SIERPNIA

SOBOTA GODZ. 16.00

RYNEK STROMIEJSKI W KOSZALINIE

Zespół romski z Gorzowa Wielkopolskiego

Cygański Teatr Muzyczny

TERNO

Ukraiński zespół folk-rock z Koszalina

Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca

Ukraiński Zespół z Olsztyna

Chór dziecięcy

ZA ZHYVE - SIERAKOWICE - THE UKRAINIAN FOLK - PERVOCVIT

ORGANIZATOR:

SPONSORZY:

eprasa.pl 16fcbb565d